

د ناټو او یایمه کلیمه او افغانستان



برېتانيا د ۲۰۱۹ دسمبر پر ۳ مه او ۴ مه د ناټو غړو هېوادونو د دوه ورځنۍ ناستې كوربه و. په دغې ناسته كې د اروپايي مشرانو سربېره د امريكا جمهور رئيس ډونالډ ټرمپ، د ناټو د نورو نړيوالو ملگرو هېوادونو استازو، د ملگرو ملتونو او نړيوال بانک استازو هم برخه اخيستي وه.

د ناستې په دويمه ورځ د افغانستان د سولې او ټاکنو موضوع او په دغه هېواد كې د ناټو ماموريت، په اجندا كې د بحث مهم ټكي وو چې په پايله كې ناټو د افغان امنيتي ځواكونو د مالي ملاتړ پر ټينگار سربېره، طالبانو او امريكا د مخامخ خبرو د بيا پيل هرکلی وکړ همدارنگه يې د ټاکنو د پايلو د زر اعلان او له ټولو خواوو يې د پايلو د منلو غوښتنه وکړه.

په دغې ناسته كې له افغان امنيتي ځواكونو د مالي ملاتړ پر ټينگار سربېره، د ناټو ځينو غړو هېوادونو افغانستان كې د افغان امنيتي ځواكونو د روزنې او مشورو په برخه كې د خپلې همکارۍ د زياتوالي خبره هم وکړه. دغه راز د ناټو سرمنشي ينس ستولټنبرگ ټينگار وکړ چې په افغانستان كې به تر هغه وخته پورې خپل حضور ته دوام ورکړي تر څو، چې ورته اړتيا وي.

په افغانستان كې د ناټو حضور او ښکېلتيا، د سولې په برخه كې د دغه سازمان رول، د ناټو د اويايمې كليزې د لمانځنې په موخه د لندن ناسته او دا چې د دغې ناستې د پرېکړو په رڼا كې به د افغان سولې راتلونکې څه وي؟ هغه موضوعات دي چې دلته مو بحث پرې کړی دی.

ناتو او په افغانستان کې یې ښکېلتیا

ناتو (NATO) یو سیاسي او نظامي سازمان دی چې له دویمې نړیوالې جگړې را وروسته د لوېدیځې اروپا او امریکا متحده ایالتونو له خوا د ختیځې اروپا او پخواني شوروي اتحاد څخه دوی ته د احتمالي خطرونو د پېښېدو د مخنیوي په موخه د ۱۹۴۹م کال د اپرېل په ۴مه “د شمالي اتلانتيک تړون (North Atlantic Treaty organization) تر عنوان لاندې رامنځته شوی دی.

په امریکا کې د سپټمبر ۱۱مې له پېښې را وروسته کله چې دغه هېواد د ۲۰۰۱م کال د اکتوبر په ۷مه پر افغانستان برید وکړ او د طالبانو نظام یې ړنگ کړ، په افغانستان کې د امنیت ټینګښت د آيساف (ISAF) ځواکونو مسؤولیت وبلل شو او له ملګرو ملتونو سازمان څخه یې د جواز په ترلاسه کولو سره پر افغانستان د امریکا برید ته مشروعیت ورکړ چې وروسته په ۲۰۰۳م کال کې د افغانستان جگړه کې د آيساف (ISAF) ځواکونو رهبري ناتو (NATO) ته وسپارل شوه.

د امریکا په ملاتړ او ناتو په مشرۍ نړیوالو ځواکونو تر ۲۰۱۴م کال پورې په افغانستان کې د نظامي ماموریت ترڅنګ د (PRT) پروګرام تر عنوان لاندې د بیارغونې ځینې فعالیتونه هم ترسره کړل؛ خو دغه فعالیتونه تر ډېره غیر زیربنایي برخو کې وو.

په ۲۰۰۱م کال کې ظاهراً پر افغانستان د امریکا د برید تر شا د اسامه بن لادن له قضیې ورهاخوا د طالبانو د امارت ړنګول یا د طالبانو ختمول، د افغان پوځ جوړونه او د یوه دېموکراتیک نظام په رامنځته کولو سره به افغانستان کې سوله او ثبات رامنځته کول وو، چې په دې برخه کې نړیواله ټولنه او د ناتو سازمان غړي هېوادونه هم د امریکا څنګ ته ولاړ وو؛ خو دا هرڅه په رښتني او کامله توګه ترسره نه شول او دلیل یې هم دا و چې امریکا له یادو موخو ورهاخوا د سیمې په کچه نورې مهمې موخې هم درلودې او له همدې امله پرته له دې چې په افغانستان کې امنیت ټینګ شي روانه جگړه کې تر اوس مهاله لسګونه زره افغانانو ته مرګ ژوبله واوښته.

سره له دې چې اوس مهال په افغانستان کې د ناتو او امریکایي ځواکونو شمېر له څه باندې سل زره څخه شاوخوا ۱۴۰۰۰ سرتېرو ته را کم شوی، خو جگړه د تېر په پرتله په شدت روانه ده، له طالبانو علاوه “اسلامي دولت” یا داعش ډلې هم خپل فعالیت په افغانستان کې پیل کړ خو په دې وروستيو وختونو کې د افغانستان په شرق کې د ناتو او امریکایي ځواکونو د هوایي همکارۍ په مرسته افغان حکومت او طالبانو ورسره جگړې وکړې د دوی په وینا، چې د افغانستان په مشرقي ولایت ننگرهار کې داعش په مکمل ډول ختم شوی خو د ناتو په سرمشریزه کې د فرانسې جمهور رئیس امانوېل مکرون په خپلو خبرو کې وویل چې په نړېواله سطحه داعش اوس هم نړۍ ته جدي خطر دی او دوی ته په نړیواله سطحه کمپاین روان دی، همدارنګه د ترکیې جمهور رئیس رجب طیب اردوغان هم د نړېوالې ټولنې نه د داعش پر وړاندې د یو کېدو غوښتنه وکړه، او د افغانستان لپاره یې اوس هم ستر ګواښ یاد کړ، خو د امریکا جمهور رئیس د دوی بر خلاف د داعش د مشر په وژل کېدو د دوی د ماتې په معنی یاد کړ.

ناتو او د سولې قضیه

هغه جگړه چې امریکا د ناتو په ملاتړ ظاهراً په افغانستان کې د نوي نظام رامنځته کولو او امنیت ټینګښت په موخه پیل کړې وه، که څه هم تر ۲۰۱۴م کاله د څه باندې سل زره جنګیالیو پر مټ مخ ته لاړه، خو پای ته ونه رسېده. په دغې جگړه کې چې لا هم روانه ده، نه طالبان مات شول او نه هم افغانستان آرام شو. بهرنیو ځواکونو له ۲۰۱۴م کال وروسته د افغان جگړې گرم او مرګونی میدان افغان امنیتي ځواکونو ته پرېښود، له دوی څخه که څه هم لسګونه زرو یې افغانستان پرېښود؛ خو لا هم دمګړۍ په افغانستان کې د ناتو د څه کم ۲۹ هېوادونو څخه ۱۴۰۰۰ بهرني پوځیان مېشت دي.

په امریکا کې د ډونالد ټرمپ له ولسمشر کېدو سره د دې هېواد له لوري د افغان جگړې په اړه د جنوبي آسیا لپاره نوې پوځي تګلاره اعلان شوه، چې د دې تګلارې محراق افغانستان وو. د دغې تګلارې له مخې بهرني ځواکونه یو ځل بیا د افغان جگړې ډګر ته را وګرځېدل، جگړه گرمه شوه او هوايي بمبارۍ زیاتې شوې چې له امله یې په ډېری بریدونو کې ملکي خلکو ته پراخه مرګ ژوبله واوښته او د یوناما د وروستي راپور پر بنسټ یوازې د ۲۰۱۸م کال په جریان کې ۱۰۹۹۳ عامو افغانانو ته مرګ ژوبله اوښتې ده.

خو د ۲۰۱۸م کال په آخرو کې د امریکا جمهور رئیس د افغان کښالي د حل لپاره یوازینی د حل لار خبرې اترې وبللې نو ده د طالبانو سره د مخامخ خبرو د پیل په موخه یې د امریکا پخوانی سفير زلمی خلیل زاد خپل استازی وټاکلو زلمی خلیل زاد له طالبانو سره په تېر تقریباً یوه کال کې ۹ پړاوه اوږدې مخامخ خبرې وکړې، چې د دې خبرو په پایله کې امریکایي لوري له طالبانو سره نهایي موافقې ته رسېدلې وو خو په ظاهر کې د طالبانو په یوه برید کې د امریکایي سرتېري د وژل کېدو سره د امریکا جمهور رئیس ډونالد ټرمپ د ټوپټ په کولو سره له طالبانو سره ۹ پړاوه خبرې، چې پایلې ته نېردي شوې وې بندې کړلې، چې دا کار د سیمې د هېوادونو او نړېوالې ټولنې له توندو غبرګونونو سره مل وو د نومبر په ۲۸ مه نېټه د امریکا جمهور رئیس ډونالد ټرمپ، افغانستان ته د یو نا اعلان شوي سفر په ترڅ کې طالبانو سره د مخامخ خبرو د بیا پیل اعلان هم وکړ، چې په دې سره یو ځل بیا زلمی خلیل زاد خپل سفر له افغانستان څخه پیل کړ او د ملي یووالي حکومت له مشرانو سره له لیدلو وروسته یې له طالبانو سره د مخامخ خبرو د پیل په پار قطر ته لاړ.

ناتو او د افغانستان راتلونکی

د ناتو په وروستۍ سرمشریزه کې د سولې په برخه کې طالبانو او امریکایانو د مخامخ خبرو د بیا پیل ستاینه وکړه. دغه راز د ناتو عمومي منشي ینس ستولټنبرګ وویل: "موږ ژمن یوو چې د افغانستان ملاتړ ته ادامه ورکړو. ځکه چې موږ په دې ژور باور لرو چې د افغان ځواکونو روزل، هغوی ته سلامشوره ورکول او مرسته کول د سولې د هڅو تر ټولو ښه لار ده، ترڅو طالبان پوه شي چې د جگړې په ډګر کې به کله هم بریالي نه شي. هغوی باید د خبرو میز ته کښیني او نویو موافقو ته مخه کړي".

د ناټو د عمومي منشي خبرو ته په کتلو سره، چې د یاد سازمان د اویایمې کلېزې د لمانځنې په غونډه کې یې وکړې له ځان سره واضح د جنگ پیغام لري، بې له شکه په افغانستان کې د ناټو غړو هېوادونو حضور په تېرو اتلسو کلونو کې نظر افغانستان ته د یاد سازمان غړو هېوادونو زیات گټور ثابت شوی، دوی خپل سرتیري په متناوب ډول باندې افغانستان ته رالېږي تر څو دلته جگړیز مهارتونه عملاً زده کړي، همدارنگه د افغانستان د ځمکې او هوا کنټرول له دوی سره وو او دی، چې په دې سره دوی د دې فرصت لري چې خپل نوې جوړې شوې وسلې په افغان خاوره کې د حیواناتو پر ځای پر حقیقي انسانانو باندې و آزمويي، همدا راز دوی پرته له اجازې نه هر وخت او هر ځای کولای شي، ورځني او شپني عملیات تر سره کړي او هغه ساحې چې غواړي بې د چا له مشورې یې بمبار کولی شي. نو له دې نه معلومېږي چې د یاد سازمان غړي هېوادونو د افغانستان د خلکو او خاورې نه یې د لابراتوار په بڼه پوره گټه تر لاسه کړې ده، او بل دا چې د یاد سازمان مهم غړي، امریکا نړېوالو ټولنو ته تر اوسه پورې اجازه نه ده ورکړې تر څو د یاد سازمان د غړو هېوادو، جنگي جرمونه، چې په افغانستان کې یې تر سره کړي دي په اړه یې څېړنه وکړي.

ناټو فیصله کړې، چې په افغانستان کې به خپل حضور ته دوام ورکوي، خو دا وضعیت تر نامعلومې مودې پورې دوام نشي کولای، ځکه د افغانستان خلکو کلک هوډ کړی چې په خپل وطن کې به شته حاکم وضعیت ته تغیر ورکوي همدارنگه د سیمې او نړېوالې ټولنې ډېری غړي هم دې پایلې ته رسېدلي، چې په افغانستان کې د جگړې پر ځای د سولې لار غوره کړي. بې له شکه په افغانستان کې جگړه نه دې افغانانو په گټه ده او نه هم د ناټو سازمان د غړو هېوادونو، نو پکار ده چې یاد سازمان د خپلې اویایمې کلېزې په درشل کې په افغانستان کې سولې ته د رسېدو په لارو چارو جدي غور وکړي. ځکه چې د دې جگړې دوام نه یوازې د افغانستان خلکو او د سیمې هېوادونو ته په زیان دی، بلکې یاد سازمان هم د جدي ستونزو سره مخامخ کولی شي.

تصویب طرزالعمل استخدام اشخاص دارای معلولیت گامی در جهت توانمند سازی این قشر



طرزالعمل استخدام اشخاص دارای معلولیت در خدمات ملکی افغانستان، با امضای محمد نادر نادری رییس کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی افغانستان سر از دهم قوس ۱۳۹۸ ه ش نافذ گردید. گفته می شود، طرزالعمل مذکور با استفاده از تجارت جهانی درین عرصه، از سوی کمیسیون های اصلاحات اداری و خدمات ملکی و حقوق بشر افغانستان، تهیه و ترتیب گردیده است.

در این طرزالعمل گفته شده است که تمام ادارات دولتی به شمول وزارت خانه ها مکلف هستند که ۳ درصد از کارمندان شان را از میان معلولان استخدام نموده و زمینه را برای معلولان به منظور رسیدن به حقوق شغلی شان فراهم نمایند (این در حالیکه سهمیه درصدی کار در خدمات ملکی افغانستان در طرزالعمل قبلی نیز در نظر گرفته شده بود.) و نیز در طرزالعمل جدید، در کنار در نظر گرفتن تسهیلات در روند اعلانات بست های خالی خدمات ملکی، فورم پر کردن، و سوالات امتحان، تذکر رفته است که سه درصد از بست های خالی ردیف (دال) یعنی بست های پنج و شش، مختص به اشخاص دارای معلولیت، تابع امتحان جمعی نمی گردند. هر چند نسبت به قبل، در طرزالعمل جدید امتیازات بیشتری به اشخاص دارای معلولیت داده شده؛ اما، به یقین می توان گفت که چانس عملی شدن آن با در نظر داشت فساد موجود در ادارات و خویش خوری که در این روند وجود دارد، بسیار بالا نخواهد بود.

اگر فرض را بر این بگذاریم که طرزالعمل استخدام اشخاص دارای معلولیت در خدمات ملکی، می تواند عملی شود، سوالی دیگری که بوجود می آید این است که چگونه یک معلول می تواند با امتیازات مالی بست های پنج و شش و حتی بالاتر از آن، با این بی نظمی های که در سیستم ترانیپورتیشن کشور به ویژه شهر کابل و بسا

از شهرهای دیگر وجود دارد، همه روزه در دفتر کارش حضور بهم رساند؟ سوال مهم تر از آن اینست که آیا ساختمان های دولتی که قرار است معلولان در آنها کار نمایند، دارنده سهولت های چون راه ولچیر، تشناب های مناسب وضع معلولان و غیره تسهیلات است و یاخیر؟ که طبعاً جواب در اکثر موارد منفی است.

محمد نادر نادری رییس کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی، اعتراف کرد، که از سه درصد سهم کاری در نظر گرفته شده برای معلولان در خدمات ملکی کشور، تنها ۰.۸ درصد این سهم برای شان داده شده است. به عبارت دیگر از میان ۴۰۰۰۰۰۰ کارمند خدمات ملکی در افغانستان تنها ۳۰۰۰ تن آن معلول اند، که این ۳۰۰۰ نفر ۰.۸ فیصد ۴۰۰۰۰۰۰ تن را تشکیل می دهند. این اعتراف می رساند همانند گذشته در هژده سال پسین نیز معلومان در ارتباط به حقوق شغلی معلولان، مورد کم توجهی دولت قرار گرفته است.

گذشته ازین؛ چالش های اشخاص داریا معلولیت تنها در مشکل کاریابی خلاصه نمی شود، بلکه مشکلات مشکلات جدی تر از آنها وجود دارد که متأسفانه در کشور ما کمتر به آن توجه صورت می گیرد.

وضعیت موجود معلولان در روشنی آمار و ارقام

در قانون کشور ما معلول را چنین تعریف کرده است «معلول، شخصی است که بنا بر ضایعه جسمی، حسی، ذهنی و روانی یا توام با تشخیص کمیسیون صحتی، سلامت و کارایی خود را طوری از دست که موجب کاهش توانمندی وی در عرصه های اجتماعی و اقتصادی گردد.»

به اساس آمار؛ ۱۵ درصد از مجموع نفوس جهان و ۱۰.۳ درصد نفوس افغانستان را معلولان تشکیل داده و از این میان در حدود ۸۰ فیصد از معلولان کسانی هستند که در اثر جنگ ها معلول نگردیده اند، که بر مبنای پالیسی وزارت دولت در امور شهدا و معلولان در رده معلولان غیرجنگی به حساب آمده و هیچ امتیازی از بابت معلولیت خویش از سوی دولت دریافت نمی دارند.

از میان بیش از یک میلیون که در افغانستان وجود دارند بر مبنای آمارهای وزارت دولت در امور شهدا و معلولان در حدود ۱۴۰ هزار تن آن ثبت و راجستر وزارت مذکور بوده و در دو کتگوری معاش دریافت می دارند. معلولان کلی که فیصدی ناتوانی شان بیش از ۶۰ فیصد باشد؛ سالانه ۶۰ هزار افغانی و معلولان قسمی که فیصدی ناتوانی شان در میان ۳۰ - ۶۰ فیصد قرار دارد؛ فقط ۳۰ هزار افغانی از سوی دولت معاش دریافت می دارند و بقیه هیچ. سوال اساسی این است در حالیکه در میان معلولان جنگی و غیر جنگی از لحاظ کاهش توانایی کاری هیچ نوع تفاوتی وجود نداشته و هر دو نوع آن به کمک دولت محتاج اند، چگونه می شود که به یکی معاش پرداخت شود و به دیگری نه؟

کمیته جهانی صلیب سرخ نیز مدعی است که در حدود ۱۶۲ هزار تن از اشخاص دارای معلولیت در سراسر افغانستان در نزد آنها راجستر بوده و سالانه در حدود ۹۵۰ تن هم به تعداد معلولان در افغانستان جدیداً افزوده می شود.

مشکلات اجتماعی در برابر معلولان

در کنار مشکلات شغلی و معیشتی؛ در زندگی معلولان افغان مشکلات اجتماعی ای نیز وجود دارد که زندگی را برایشان تلخ ساخته است. یکی ازین موارد؛ اهانت و تمسخر است که معمولاً معلولان در جامعه ما با آن مواجه می باشند. اصطلاحات سبکی چون لنگ، کور وغیره، در بسیاری موارد به منظور اهانت و سرزنش معلولان به کار برده می شود... اگر منحیث یک انسان بار اهانت زبانی و تمسخر دیگران بر شانه های هر کدام ما سنگینی می کند، به یقین که اهانت و استهزا برای معلولان سنگین تر تمام می شود. چون آنها نسبت به انسان های غیر معلول از نظر روحی خیلی آسیب پذیر تر می باشند.

مشکل اجتماعی دیگری که معلولان در افغانستان دارند؛ شک داشتن نسبت به توانایی های ایشان است. در جامعه ما نه تنها اینکه در مورد مهارت های معلولان شک وجود دارد؛ بل، در کل معلولان را ناتوان و درمانده فکر می کنند... در حالیکه در کشورهای پیشرفته معلولان در عرصه گوناگون درخشش فراوان داشته اند.

بی توجهی جامعه نسبت به بازتوانی معلولان نیز در کشور یک مشکل حاد فراروی معلولان است. اگر بازتوانی معلولان در مجال های گوناگون، به یک فرهنگ ملی و همگانی مبدل شود، عده ی از معلولان متکی به خود شده و بار مسولیت جامعه و دولت از بابت مساعدت با آنها سبکتر خواهند شد.

روحیه کشی و حس ترحم بی جا از جمله مشکلات اجتماعی دیگری است که معلولان در افغانستان با آن روبرو اند. در کشور ما، نه تنها اینکه فعالیت های مثبت و ارزنده معلولان مورد تقدیر و تحسین قرار نمی گیرد، بلکه به سبب اهانت و تمسخر معلولان فعال نیز روحیه کشی می شوند. هچنان؛ بسیار دیده شده است که تعدادی از مردم با اظهار حس ترحم بی جا در برابر معلولان - هر چند با حسن نیت توأم بوده باشد - عزت نفس ایشان را پایمال نموده و روحیه آنها را می کشند.

چه باید کرد؟

اصدار طرزالعمل استخدام معلولان در دوائر رسمی گامی قابل ستایش است. اما در کشوری که بیش از یک میلیون معلول وجود دارد و فرهنگ تعامل با اشخاص دارای معلولیت نهادینه نشده است، قانون سازی و اصدار مقررده ها، مشکل معلولان را به شکل اساسی حل کرده نمی تواند. رسیدگی به مشکلات معلولان؛ راه اندازی یک پروژه ملی را می طلبد و دولت نیز به تنهایی خود نمی تواند از عهده این امر سترگ بر آید. لازم است دولت، نهاد های مدنی، رسانه ها، سیاسیون، امامان مساجد، اساتید دانشگاه ها و مکاتب، نویسندگان و اقشار دیگر ملت، دست به دست هم داده پروژه ملی توانمند سازی معلولان را موفق سازند، تا باشد از یک طرف طیف وسیع از معلولان به یک حیات مناسب تر دست پیدا کند و از طرف دیگر بار سنگین حمایت از ایشان از دوش دولت و خانواده ها برداشته شود.

بخاطر توانمند سازی معلولان در کشور، برداشتن گام های زیر به عنوان نخستین اقدامات ضروری می باشد:

- ۱ - لازم است که دولت یک ستراتیژی جامعی را با استفاده از تجارب جهانی، با در نظر داشت واقعیت های افغانستان، به منظور توانمند سازی معلولان در کشور، ترتیب و جهت تنفیذ با تمام جهات متعلق شریک سازد. همچنان، در بودجه سالانه کشور باید سهم مناسبی برای معلولان تخصیص داده شود.
- ۲- وزارت های معارف و تحصیلات عالی باید تدابیر لازم را بخاطر قبول شاگردان دارای معلولیت در مکاتب و پوهنتونها روی دست گرفته، امتیازات ویژه ای را در همه سطوح برایشان قائل شوند.
- ۳ - رسانه ها باید در راستای توانمند سازی معلولان نقش مؤثر ایفاء نموده، از یک طرف چهره های معلولان توانمند و مؤفق را به تصویر بکشند و از جانب دیگر کمپاین وسیع آگاهی دهی را به هدف بازتوانی این قشر محروم جامعه راه اندازی نمایند.
- ۴- امامان مساجد و خطبای کرام می توانند در روشنی آیات و احادیث، از طریق منابر، به مردم انگیزه معنوی داده و آنها را در جهت همکاری با معلولان تشویق نمایند. همچنان استادان پوهنتون ها و معلمان باید توسط شاگردان شان پیام بازتوانی معلولان را به فرزندان وطن انتقال داده و از این دریچه مصدر خدمت شوند.
- ۶ - تاجران ملی می توانند از طریق انفاق مالی، بیش از هر کس دیگری در راستای توانمند سازی معلولان مؤثر واقع گردیده از طریق مؤسسات خیری و جامعه مدنی، سهم فعالی درین عرصه بگیرند.
- ۶ - و بالاخره عامه مردم باید از طریق تعامل نیکو و محترمانه این احساس را به اشخاص دارای معلولیت بدهند که ایشان از حقوق و حیثت مساوی با دیگران برخوردار بوده و هیچ کمی ای نسبت به آنها ندارند.



ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskabul.com - csrskabul@gmail.comوبسایت: www.csrskabul.com - www.csrskabul.com

شماره تماس دفتر: +93 (0) 784089590

لطفا نظریات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.